

Samenvatting

Achtergrond

Om de bestaande natuurgebieden in Nederland beter te beschermen en verdwenen natuur opnieuw te laten ontstaan, wordt het Natuurnetwerk Nederland ontwikkeld (vroeger Ecologische Hoofdstructuur). In het gebied Gouwe Wiericke wordt bestaande natuur uitgebreid en onderling verbonden.

De gemeenten, waterschappen en provincie Zuid-Holland werken samen met toekomstige beheerders aan deze natuurontwikkeling. De bestuurders laten daarvoor stapsgewijs plannen opstellen die deze ontwikkelingen mogelijk maken. Voor de nieuwe natuur in Abessinië-Zuidzijderpolder is het Voorontwerp voor de Inrichting de voorlaatste stap op weg naar de uitvoering.

Het Voorontwerp past binnen het beleid van gemeente en waterschap en de opgave van de provincie. Het ontwerp is haalbaar, uitvoerbaar en beheerbaar en veroorzaakt geen extra belasting van de waterhuishouding. Het vermindert de bodemdaling en bevordert de biodiversiteit.

Verbinding Abessinië-Zuidzijderpolder

De ecologische verbindingzone Abessinië-Zuidzijderpolder vormt een schakel tussen de Nieuwkoopse en Reeuwijkse Plassen. Aanleg van een robuuste natuurverbinding met natuurbeheertypen die ook in het Plassen-gebied voorkomen, zal migratie stimuleren. De zone wordt ingericht voor soorten die gebonden zijn aan open water, moeras (veelal in de vorm van plas-dras en rietoevers langs bestaande watergangen) en vochtige hooilanden. Vanwege de korte afstand tussen Nieuwkoopse en Reeuwijkse Plassen volstaat een verbindingzone en is geen kerngebied noodzakelijk om populaties duurzaam te verbinden en te laten uitwisselen. Daarom volstaat een doorgaande, brede watergang met brede moerasoevers.

Investing

De inrichtingskosten bestaan voor het grootste deel uit grondwerkzaamheden voor het vergraven van watergangen en het pleksgewijs verwijderen van de voedselrijke bovenlaag. Aanpassingen in de waterhuishouding, groenwerkzaamheden en extra uitgaven voor ontwikkelingsbeheer vormen de overige substantiële kosten uit de raming. De kostenraming van het voorliggende Voorontwerp blijft binnen het geraamde budget.

Aanpassingen in het Voorontwerp

Uitkomsten van bodemonderzoek, waterhuishouding, reacties van omwonenden en overleg met toekomstig beheerder zijn vertaald in aanpassingen op het Schetsontwerp.

1. Het Voorontwerp volgt de landschappelijke structuur van de verkaveling en openheid van het gebied. De restanten van een oude veenstroom wordt in de afwisseling van de verschillende natuurbeheertypen beter zichtbaar.
2. Een robuust watersysteem bestaande uit één peilvak, is vanwege het grote verschil in maaiveldhoogten niet haalbaar gebleken (te droge en te natte omstandigheden). Gekozen is voor drie peilvakken, waarin voor de

bebouwing en de spoorlijn de huidige situatie blijft gehandhaafd.

3. Het natuurbeheertype "nat schraalland" is lastig te realiseren (vanwege de voedselrijkdom) en te beheren (te nat na afplaggen). Daarom, en vanwege twijfelachtig resultaat, is dat natuurbeheertype vervangen door een gelijke oppervlakte vochtig hooiland.
4. Vrijkomende grond wordt niet verwerkt in de inrichting, maar afgevoerd om verruiging/onkruidontwikkeling te voorkomen.
5. Een ononderbroken doorgaande watergang ligt grenzend aan het gebied (Enkele Wiericke).
6. Het oppervlak "kruiden- en faunarijk grasland" kan, in de volgende fase, door verschillen in beheer meer in detail tot een mozaïek worden uitgewerkt.
7. De recreatiedruk in de omgeving is hoog. De ervaring van bewoners uit polder Abessinië is gebruikt om heel beperkt, alleen in polder Abessinië, kleine aanpassingen te doen om de belevingswaarde te vergroten. In de Zuidzijderpolder komen geen aanpassingen, alleen een infopaneel.
8. Het beheer van de faunapassage onder de A12 wordt onderdeel van het toekomstig beheer van de gehele natuurverbinding.
9. De begrenzing aan de zuidwestzijde is aangepast: de aangrenzende strook grond die in bezit is bij Staatsbosbeheer is meegenomen in het Voorontwerp.

Voorontwerp

Ontwikkelen van de gewenste natuurbeheertypen moeras, vochtig hooiland en open water is sterk afhankelijk van de toekomstige waterhuishouding. Voor de ontwikkeling van rietoevers worden langs enkele watergangen natuurvriendelijke oevers aangelegd. Plas-dras oevers worden aangelegd door enkele watergangen ondiep te verbreden. In Abessinië wordt een rietveld aangelegd (waterpeil reguleerbaar) en vochtig hooiland langs de veenstroom. Voor een goede uitgangssituatie om vochtig hooiland te ontwikkelen moet de voedselrijke bouwvoor worden afgeplagd. In de Zuidzijderpolder is gebleken dat de voedselrijkdom zo diep is doorgedrongen dat na afplaggen de percelen te nat worden om nog vochtig hooiland te ontwikkelen. Er is gekozen om deze percelen als kruiden- en faunarijk grasland te beheren. Het eindbeheer bestaat voornamelijk uit maaien en, eventueel, (na)beweidings op kruiden- en faunarijke graslanden. Staatsbosbeheer, eindbeheerder, bepaalt in een beheer- en onderhoudsplan het uiteindelijke beheer.

Om natuurontwikkeling te bevorderen wordt in de eerste jaren na aanleg rekening gehouden met aanvullend beheer. Dat kan bestaan uit extra maaien en afvoeren in kruiden- en faunarijk grasland (verschralingbeheer) en het aanbrengen van referentiemaaisel van goed ontwikkelde hooilanden op afgeplagde percelen. Maar ook het verwijderen van houtopslag (in de eerste jaren) om ongewenste bosvorming te voorkomen in plasdras/natuurvriendelijke oevers.

Water

Afgestemd op de omgeving (woningen, spoorlijn en landbouw) worden drie peilvakken ingesteld, waarmee de natuurdoelen gerealiseerd kunnen worden. Door waar het kan een flexibel peil in te stellen, kan de gewenste natuur zich ontwikkelen en het beheer goed worden uitgevoerd. De kadestabiliteit van de Enkele Wiericke wordt hierdoor niet verminderd.

Er worden twee nieuwe inlaten aangelegd, één voor de Zuidzijderpolder en één in Abessinië. In Abessinië is een

extra inlaat noodzakelijk om scheiding aan te brengen tussen water voor de landbouw en de natuur. Diverse duikers en stuwen zorgen dat de waterhuishouding beheerbaar is.

De grondeigenaren zullen de watergangen uitbaggeren voor aanvang van de uitvoering van de inrichting.

Landschap en cultuurhistorie

Behoud (en herstel) van de kenmerkende smalle opstreckende verkaveling in het gebied staat centraal in het Voorontwerp. De positionering van de inrichtingselementen die tezamen het landschapsbeeld bepalen, versterken de lengterichting van het veenweidelandschap in noord-zuid richting. Bestaande watergangen worden behouden of verbreed en krijgen een rietoever of plas-dras oever.

Recreatie

Recreatievoorzieningen zullen op verzoek van bewoners geen extra aantrekkende werking hebben. Ze blijven beperkt tot een minimum: een aanlegpunt voor kano, een informatiepaneel en picknickbank in Abessinië langs de Prinsendijk, en een informatiepaneel in de Zuidzijderpolder. Er komt geen uitbreiding van het padenstelsel om zo veel mogelijk de gewenste rust in het (natuur)gebied te behouden.

Perceelsbeheer

Alle percelen worden omgevormd naar natuur. Agrarisch medegebruik wordt omgezet in natuurbeheer. Maaien en eventueel (na)beweidings vindt plaats ten behoeve van de natuurontwikkeling. Vanwege de voedselrijkdom is bemesting uitsluitend op termijn en op beperkte schaal misschien gewenst.

Vervolg

Na vaststelling van dit Voorontwerp volgt de volgende fase, het opstellen van het Definitief Ontwerp (DO). Om het DO op te stellen is eerst vervolgonderzoek nodig naar onder meer mogelijkheden van behoud van huidige natuurwaarden (rietzones, kwelplekken). Vroegtijdig inzicht in de mogelijkheden van grondafzet in de directe omgeving heeft directe invloed op de kostenraming. Nader onderzoek naar de exacte diepte van kabels en leidingen rond de A12 is in de volgende fase van belang. Het plaatsen van peilbuizen helpt om een beter inzicht in de grondwaterstanden te krijgen en te kunnen voorspellen in hoeverre grond- en oppervlaktewater elkaar beïnvloeden.

Met de resultaten van deze onderzoeken kan een DO worden opgesteld, en ook een bijbehorend Beheer- en Onderhoudsplan. Op basis daarvan kan een bestek voor de uitvoering worden gemaakt.

Volgens plan zou uitvoering, nadat alle vergunningen zijn verleend, dan in 2021-2022 kunnen starten.